

ŽIJEME VE LŽI?!

WEB: SALDOVINY.CZ

ROZHOVOR S DANIELEM MATEJČOU

SEDMNÁCTILETÝ HOUSLISTA DANIEL MATEJČA V MINULOSTI STUDOVAL NA NĚMECKÉM ODDĚLENÍ GYMNÁZIA F. X. ŠALDY V LIBERCI. NYNÍ JE OD ROKU 2021 ŽÁKEM PROF. IVANA ŠTRAUSE NA PRAŽSKÉ HAMU.

„NĚMECKÉ GYMNÁZIUM BYLO V KOLEKTIVU VŽDYCKY VELMI CHVÁLENÉ, TENKRÁT JSEM BYL NESKUTEČNĚ NADŠENÝ, KDYŽ JSEM PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKU SLOŽIL. JAZYKY JSOU V TOMHLE POVOLÁNÍ NESMÍRNĚ DŮLEŽITÉ.“

OBSAH

Úvodní slovo.....	1 CZ/DE
Aktualita.....	2 CZ
Hlášky učitelů.....	2 CZ
Křížovka.....	3 CZ
Recept na fake news.....	4 CZ/DE
Proč jsou energie drahé?.....	8 CZ/DE
Recenze.....	14 CZ
Tipy na knížky.....	15 CZ
Recept.....	16 CZ
Rozhovor s Matejčou.....	17 CZ/DE
Poděkování.....	21 CZ/DE

Šaldoviny, časopis Gymnázia F. X. Šaldy v Liberci

9. číslo, prosinec 2022

Vychází v nákladu 80 výtisků

Cena: 10 Kč

Šéfredaktorky: Anežka Bémová, Veronika Šípková

Šéfredaktorka německé části: Markéta Sklenářová

Na tomto čísle se podíleli:

Redaktoři: Filip Novák, Agáta Šimáčková, Lucie Šípková, Amálie Tůmová, Kateřina Záklasníková

Překladaelé: Zuzana Bihary, Anna Dušková, Štěpán Dvořák, Alžběta Hrůzová, Johana Pazourová

Česká korektura: Štěpánka Fantová

Německá korektura: Romeo Henrich

Editor: Adam Bitman

Výtvarnice a autorka obálky: Sofie Munzarová

Fotograf: Adam Bitman a další uvedení u obrázku

Kontaktní údaje: redakce@saldoviny.cz

SLOVO ÚVODEM

Vážení a milí čtenáři,

V dnešní době koluje po internetu spousta tzv. fake news i různých konspiračních teorií. Hlavně všemožné diskuse jimi přímo přetékají. Někomu to může připadat vtipné, ale mnoho lidí těmto klamným zprávám opravdu věří a nemůžou kvůli nim spát. Zvláště ohledně covidu a války na Ukrajině se „kuchaři“ lživých informací pořádně vyřádili.

Bohužel to není problém pouze pochybných internetových diskusí, ale často se fake news nevyhýbají ani známým a důvěryhodným novinám a serverům. Člověk ani neví, čemu má věřit.

Jak fake news rozpoznat a nenechat se jimi vystrašit? Na malé ukázce „vaření“ vlastní fake news si zjednodušeně ukážeme, jak by nejspíš mohli skuteční tvůrci postupovat. Upozorňujeme, že vás nenabádáme k vlastnímu tvoření nepravdivých zpráv, nýbrž k nadhledu a humoru při setkání s nimi.

Spousta nedorozumění a problémů se vyskytuje i ohledně zdražování energií. Tuto problematiku vám srozumitelně osvětlíme v jednom z následujících článků.

Své vlastní znalosti si můžete vyzkoušet při luštění křížovky. Pro odreakování od internetu a technologií pro vás máme také doporučení na četbu několika knih. Ale nebojte se, nejedná se o další povinnou četbu :-).

Pokud vám ze všech nových poznatků a konspiračních teorií vyhládlo nebo jen potřebujete něco dobrého do deštivého podzimního odpoledne, naše podzimní svačinka vám přijde vhod. Hrušky a jablka vítány!

Ale jak se říká, všeho moc škodí. To platí i o zprávách a sdělovacích prostředcích obecně. Proto zůstaňte informovaní, ale vyhněte se zbytečnému stresu z nich. Berte je s nadhledem a používejte při nich vlastní rozum i špetku humoru.

Doufáme, že chvilky při čtení Šaldovin pro vás budou zdrojem radosti i nových poznatků, a přejeme vám, abyste si je co nejvíce užili.

Anežka Bémová, Veronika Šípková (sexta)
Šéfredaktorky

VORWORT

Sehr geehrte und liebe Leserinnen und Leser,

im Internet machen zurzeit etliche Fake News und verschiedenste Verschwörungstheorien die Runde. Insbesondere werden damit allmögliche Diskussionen überflutet. Jemand könnte dies für witzig halten, manche Menschen glauben jedoch an solche trügerischen Nachrichten und können demzufolge nicht einschlafen. Die „Köche“ dieser Lügen toben sich vorrangig hinsichtlich der Coronakrise und des Kriegs in der Ukraine ordentlich aus.

Leider betrifft dieses Problem nicht nur fragwürdige Internetdiskussionen, sondern die Fake News weichen auch häufig nicht den bekannten und vertrauenswürdigen Zeitungen und Servern aus. Man weiß ja auch gar nicht, was zu glauben ist.

Und wie kann man die Fake News überhaupt erkennen und sich dadurch nicht erschrecken lassen? Anhand einer kleinen „Kochprobe“ einer Fake-Nachricht wird veranschaulicht gezeigt, wie wirkliche Ersteller gegebenenfalls vorgehen könnten. Aber Achtung, wir wollen Sie nicht zum Erstellen eigener unwahrhaftiger Nachrichten ermuntern, sondern zur Vogelperspektive und Humor, sofern Sie derartige Theorien antreffen.

Etliche Missverständnisse und Probleme tauchen außerdem in Bezug auf die Erhöhung von Energiekosten auf, die auch in einem der folgenden Artikel nachvollziehbar beleuchtet werden.

Ihr eigenes Wissen können Sie beim Lösen des Kreuzworträtsels überprüfen und zum Abreagieren vom Internet haben wir für Sie noch einige Buchempfehlungen. Aber keine Angst, es handelt sich hier um keinerlei Pflichtlektüren :-).

Wenn Sie wegen der neuen Erkenntnisse und Verschwörungstheorien Hunger bekommen haben beziehungsweise Sie lediglich etwas Leckeres für einen regnerischen Herbstnachmittag benötigen, dann wird Ihnen unsere Herbstjause bestimmt guttun.

Aber wie man so schön sagt: Was zu viel ist, ist zu viel. Das gilt für Nachrichten und Medien generell. Bleiben Sie deswegen informiert, aber gleichzeitig mögen Sie sich vom unnützen Stress von jenen fernhalten. Betrachten Sie sie aus der Vogelperspektive und verwenden Sie dabei den eigenen Verstand und eine Prise Humor.

Wir hoffen darauf, die Augenblicke bei der Lektüre der Šaldoviny-Zeitschrift werden für Sie eine Freudenquelle sowie eine Quelle neuer Erkenntnisse darstellen, und wünschen Ihnen, diese möglichst gut zu genießen.

Text: Anežka Bémová, Veronika Šípková (sexta)

Übersetzung: Dominik Serebriánský (5.N)

AKTUALITA

Primáni na průzkumu

První školní den sexta převzala roli patronů a provedla své nové spolužáky z primy po škole. Ukázala jim důležitá místa a připravila si pro ně malou hru pro lepší orientaci v budově, a především zpestření začátku školního roku. Společně objevovali zákoutí naší školy a již zkušený studenti pomohli svým mladším kamarádům vyznat se v jejích spletitých chodbách. Proto snad už nepotkáte žádného bloudícího primána.

Veronika Šípková (sexta)

Vzhůru do Hannoveru! (3. 9. – 10. 9. 2022)

Přáli jste si někdy zahájit školní rok trochu netradičně? Nám se to povedlo! Jakožto zástupci tříd 5V, 6V a 2B jsme se totiž zúčastnili výměnného pobytu se školou Leonore Goldschmidt v Hannoveru. A co všechno jsme zde zažili? Třeba velkolepé přivítání na radnici, které se neobešlo bez welcome drinku a vyvěšení české vlajky. Pořádně jsme se zapotili při vodáckém výletu městem a celý pobyt jsme zakončili malou party na rozloučenou. A že to bylo loučení jaksepatří těžké!

Za ten týden jsme totiž získali nejen úžasné zážitky, ale také skvělé kamarády, po kterých se nám bude moc stýskat. Přejeme proto i vám všem, aby vás potkalo stejné štěstí a mohli jste se podobné akce také zúčastnit. Stojí to za to!

Anežka Bémová (sexta)

5 vět o Chorvatsku

Co si budeme, FXko má své. Myslím si, že každý z nás by dokázal vymyslet něco, co by u nás na škole šlo zlepšit. Ale turistické kurzy?

Spolu s dalšími třídami jsme byli přes týden v Chorvatsku a bylo to - bylo to jako z katalogu. Ať si o naší škole myslíte, co chcete, turistické kurzy dělá nejlepší. Takže pokud máte rádi

- krásné ostrovy
- koupání v azurovém moři
- paddleboardy
- vaření s přáteli
- učení se novým věcem

tak až se vám naskytne možnost jet do Chorvatska, určitě si to nenechte ujít!

Filip Novák (3.B)

HLÁŠKY UČITELŮ

VELECKÁ: POPIS POTŘEBNÉHO ODĚVU NA LABORKY: „PLÁŠŤ NESMÍ BÝT ZE SILONU NEBO MATERIÁLU, KTERÝ DOBŘE HOŘÍ, JINAK MÁVNETE RUKOU NAD KAHANEM A BUDETE VYPADAT JAKO PALACH.“

ŠÍPOVÁ: KDYŽ UČITELKA ZAČÍNÁ CÍTIT, ŽE JÍ ŽACTVO USÍNÁ: „JÁ VÁS PROBERU, ŽE TU BUDOU SKŘÍNĚ LÍTAT VZDUCHEM!“

HLOUŠEK: KDYŽ SE VÁS UČITEL PTÁ, PROČ JSTE PO CHEMII TAK UNAVENÍ.

„TO VÁS PŘECI VEŠKERÝ TY ČPAVKY MUSÍ NAKOPNOUT, NE?“

BUCHALOVÁ: PO SPOLUŽÁKOVĚ VZOROVĚ VYPOČÍTANÉM PŘÍKLADU NA TABULI PŘI MATEMATICE: „TAKŽE TEĎ VY OBYČEJNÍ SMRTELNÍCI, JE VŠECHNO JASNÉ?“

ULVROVÁ: STUDENT UPOZORNÍ NA PŘESKOČENÍ NĚKOLIKA STRÁNEK V PRACOVNÍM SEŠITĚ.

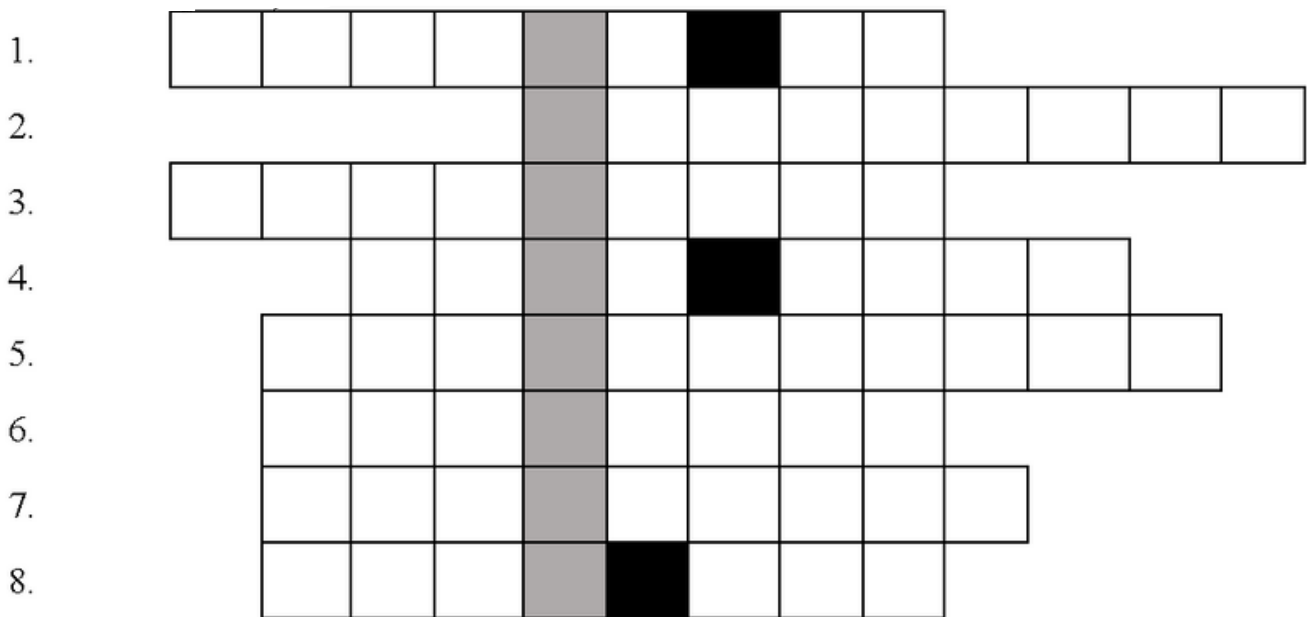
„NEBOJ, MÁM TO POD KONTROLOU!“

PĚNIČKA: „NE, TO NENÍ ŠIKANA, TO JE MATEMATIKA.“

KŘÍŽOVKA

Slovní spojení *konspirační teorie* pochází z latinského slova „conspiratio“, což v překladu znamená (tajenka)

1. Označení americké vojenské oblasti, o které existuje množství velmi známých konspiračních teorií (např. přistání UFO)
 2. Základem pro konspirační teorie bývají často předem zaujaté názory neboli ...
 3. Označení pro osvícenou tajnou společnost zmíněnou např. v románu D. Browna Andělé a démoni
 4. Anglické označení pro dezinformace ve zprávách
 5. Historie konspiračních teorií sahá nejspíš až do dob Velké ... revoluce.
 6. Teorie se často navzájem úplně ...
 7. ... neboli dějepisci většinou s konspiračními teoriemi nesouhlasí.
 8. Který trojúhelníkový symbol na jednodolarové bankovce bývá příčinou konspiračních teorií?
- Řešení na webu Šaldovin :)

Káťa Záklasníková (kvinta)

RECEPT NA FAKE NEWS

Máte chuť na něco sladkého? Co třeba na pomstu? Nebo vás spíše zajímá, jak postupují profesionální „kuchaři“, kteří každý den vypouští do médií tisíce lživých zpráv? Pak je tento recept přesně pro vás. Nahlédneme totiž pod pokličku fake news a ukážeme si, jak vlastně vznikají. A jaké ingredience budou při čtení receptu potřeba? Především špetka humoru, protože (ač to na první pohled třeba nemuselo být zcela jasné) naším cílem není navádět čtenáře k šíření lží, ale právě naopak. Chceme vás provést džunglí zpráv a informací, které se na každého z nás každý den bez přestávky valí a pomoci vám se v nich orientovat. A teď už dost řečí, jde se na to!

1. CO BUDEME VAŘIT?

Fake news čili úmyslně zavádějící nebo přímo lživé informace vznikají z různých důvodů. Někdy kvůli penězům, jindy se jedná například o snahu zmanipulovat názor příjemce. Představme si třeba situaci, kdy nás opravdu neskutečně naštvala uklízečka Mařena Nerudná z naší školy, jelikož nám zakázala chodit po chodbách v zablácených botách. Chtěli bychom jí proto pořádně zavařit, aby si uvědomila, že s námi není radno si zahrávat. Proto jsme se rozhodli začít o ní šířit vymyšlenou zprávu, že ničí naši školu. Pokud vše uděláme správně, lidé této informaci uvěří a uklízečku dostihne trest. Bude vyhozena z práce nebo něco podobného.

Náš srdceryvný nepravdivý příběh hovoří o tom, jak paní Nerudná předstírá, že vytírá podlahy. Ve skutečnosti na ně ale lije žíraviny, a ničí tak naši krásnou školu! Nepříjemné výpary mají navíc špatný vliv na práci studentů. Žáci se kvůli nim nemohou soustředit a dostávají špatné známky.

2. PŘIDEJTE FALEŠNÉ DŮKAZY

Takovýto počin by se již klidně dal považovat za hotový. Ale... Budme k sobě upřímní. Myslíte si, že by nám někdo vůbec uvěřil? Pravděpodobně ne. Ne, pokud své tvrzení nepodložíme nějakým důkazem. Ale kde jej sehnat? Jakožto správný kuchař vařící fake news se pojďme kouknout do spížky, co máme k dispozici. Vajíčka, mouka, mléko... Á, tady to máme! Rozpraskaná podlaha v učebně C1! Určitě jste si těch drobných nedokonalostí v linu také někdy všimli. S žíravinami sice nemají žádnou souvislost, ale nám se výborně hodí do plánu jako důkaz zločinů paní Nerudné. Spojit náhodný fakt s naším vyhlaným příběhem je zkrátka starý osvědčený postup. Starý, ale o to účinnější.

3. OKOŘEŇTE NÁZOREM ODBORNÍKA

Většina čtenářů si ráda poslechne, co si o takovém skandálu myslí někdo, kdo tomu opravdu rozumí. A většina čtenářů je také poměrně líná. Tak pravděpodobně nikoho ani nenapadne ověřovat, zda náš odborník opravdu existuje. Můžeme si tedy danou osobu zcela vymyslet! V našem případě se tedy bude jednat o učitelku chemie Silvii Výbuchovou. Může se ale stát, že vás nenapadá žádné uvěřitelné jméno. Nezoufejte! Můžete si vypůjčit nějaké již existující. Že se potom bude ekonom Harry Potter vyjadřovat k inflaci České republiky, nikomu jistě divné připadat nebude :-).

4. LEHCE ČTENÁŘE PODUSTE

To hlavní, čeho se vlastně snažíme docílit, je vzbudit u čtenáře silné emoce. Aby se přímo dusil vzteky nebo strachy. A jak toho dosáhnout? Třeba přehnaně obrovským titulkem upozorňujícím na vyslovenou katastrofu! Například: Skandál ve škole! Nebezpečná uklízečka řádí! (Slova jako „skandál“ nebo „spiknutí“ vždycky zabírají. :-))

5. PODÁVEJTE

A máme uvařeno! Stačí náš článek jen naservírovat. Nejjednodušší je využít internet a sociální sítě – přes ně se zprávy nejrychleji rozšíří do světa. A hlavně se pod článek nepodepisujte!

Finální verze článku o Mařeně Nerudné:

Skandál ve škole! Nebezpečná uklízečka řádí!

Po chodbách gymnázia F. X. Šaldy se šíří zkáza. Náš tým odborníků totiž odhalil, že místní uklízečka paní Nerudná předstírá, že vytírá podlahy. Ve skutečnosti na ně ale lije žíraviny a ničí tak tuto krásnou školu. V učebně C1 už chemické látky dokonce začaly způsobovat viditelné trhliny v podlaze. Jak tohle půjde dál?!

Nepříjemné výpary mají navíc špatný vliv na práci studentů. Žáci se kvůli nim nemohou soustředit a dostávají špatné známky. „Všimla jsem si, že se studenty není něco v pořádku. Jejich výsledky se začaly neuvěřitelně zhoršovat. A pak jsem jednoho dne objevila vzorek té strašlivé žíraviny,“ říká místní chemikářka Silvie Výbuchová. Situace se zdá být nanejvýš vážná. Paní Nerudná kolem sebe šíří zlo! O dalším vývoji událostí vás budeme nadále informovat.

Náš článek je tímto u konce a mně nezbývá než vám poděkovat, milí čtenáři, že jste dočetli až sem. Kdybyste se o fake news chtěli dozvědět více, určitě mohu doporučit například projekt Zvol si info. Na ověření pravdivosti zpráv v politické sféře je pak velmi užitečný web www.demagog.cz. Lidé tvořící tyto projekty se totiž rozhodli s dezinformacemi bojovat! A co vy? Přidáte se k nim, nebo si raději vyberete pochoutky uvařené ze samých špatných a zkažených ingrediencí, jako byla story o paní Nerudné? Záleží jen na vás!

Anežka Bémová (sexta)

REZEPT FÜR FAKE NEWS

Habt ihr Appetit auf etwas Süßes? Was sagt ihr zum Beispiel zu einer Rache? Oder interessiert euch eher, wie die professionellen Köche vorgehen, die jeden Tag tausende lügnerische Nachrichten in die Medien stellen? Dann ist das das richtige Rezept für euch. Wir schauen nämlich unter die Haube der Fake News und wir zeigen euch, wie sie eigentlich entstehen. Und welche Zutaten werden während des Lesens des Rezepts gebraucht? Vor allem ein bisschen Humor, denn (obwohl es vielleicht auf ersten Blick nicht klar war) unser Ziel ist nicht, die Leser zur Verbreitung von Lügen anzustiften, sondern genau das Gegenteil. Wir wollen euch auf den Dschungel von Nachrichten und Informationen, die auf jeden von uns nonstop und jeden Tag zurollen, vorbereiten und euch helfen, euch in ihnen zu orientieren. Und jetzt genug der Reden und los gehts!

1. WAS WERDEN WIR KOCHEN?

Fake News, also absichtlich irreführende oder geradezu lügnerische Informationen, entstehen aus verschiedenen Gründen. Manchmal wegen des Geldes, ein anderes Mal handelt es sich um die Mühe, die Meinung des Adressaten zu manipulieren. Stellen wir uns zum Beispiel eine Situation vor, in der uns die Putzfrau Mařena Nerudná aus unserer Schule wirklich unglaublich viel verärgert hat, weil sie uns verboten hat, in dreckigen Schuhen durch den Flur zu laufen. Deshalb wollen wir ihr das Leben kompliziert machen, damit sie sich klarmacht, dass es nicht gut ist, sich mit uns anzulegen. Deswegen haben wir uns entschieden, ausgedachte Nachrichten über sie zu verbreiten, die behaupten, dass sie unsere Schule zerstöre. Wenn wir alles richtig machen, glauben die Menschen die Informationen und die Putzfrau wird bestraft. Sie wird entlassen oder etwas Ähnliches.

Unsere herzerreißende, unwahre Geschichte redet darüber, wie Frau Nerudná so tut, als ob sie die Böden wischt. In Wirklichkeit gießt sie Ätzmittel auf sie, und so zerstört sie unsere wunderschöne Schule! Unangenehme Dämpfe haben auch schlechten Einfluss auf die Arbeit der Schüler, weswegen sie sich nicht konzentrieren können und schlechte Noten bekommen.

2. GEBT GEFÄLSCHTE BEWEISE DAZU

Diese Handlung könnte leicht als erledigt betrachtet werden. Aber... seien wir ehrlich zueinander. Denkt ihr, dass es uns jemand glauben würde? Wahrscheinlich nicht. Nicht, wenn wir unsere These nicht mit irgendeinem Beweis belegen. Aber wo ist er zu finden? Als ein richtiger Fake News kochender Koch schauen wir mal in die Speisekammer, was wir zur Verfügung haben. Eier, Mehl, Milch...Ach, da ist es! Rissige Boden im Raum C1! Ihr habt sicher die kleinen Unvollkommenheiten im Linoleum schon mal bemerkt. Obwohl sie nichts mit den Ätzmitteln zu tun haben, passten sie aber perfekt zu unserem Plan als ein Beweis von Frau Nerudná's Verbrechen. Das Verbinden eines zufälligen Faktes mit unserer erlogenen Geschichte ist einfach eine alte geprüfte Methode. Alt, aber umso wirksamer.

3. MIT EINER EXPERTENMEINUNG WÜRZEN

Die meisten Leser würden gerne hören, was jemand von einem solchen Skandal denkt, der wirklich etwas darüber weiß. Und die meisten Leser sind auch ziemlich faul. Deswegen wird wahrscheinlich niemand auch auf die Idee kommen, zu prüfen, ob unser Experte wirklich existiert. So können wir die Person komplett erfinden! In unserem Fall wird es um die Chemielehrerin Silvia Sprengstoff gehen. Es kann aber vorkommen, dass euch kein glaubwürdiger Name einfällt. Verzweifelt nicht! Ihr könnt einen bereits bestehenden ausleihen. Dass sich dann der Wirtschaftswissenschaftler Harry Potter zum Thema der Inflation Tschechiens ausdrückte, dürfte sicherlich niemandem fremd sein :-).

4. DEN LESER LEICHT DÄMPFEN

Das Wichtigste, wonach wir eigentlich streben, ist, beim Leser starke Emotionen zu wecken. Am besten so, dass sein Blut in seinen Adern vor Wut oder Angst kocht. Aber wie erreicht man das? Zum Beispiel mit einer überdimensionalen Überschrift, die vor einer ausgesprochenen Katastrophe warnt! Zum Beispiel: Skandal in der Schule! Eine gefährliche Putzfrau ist am Rande des Wahnsinns! (Wörter wie "Skandal" oder "Verschwörung" haben immer eine gute Wirkung :-)).

5. SERVIEREN!

Und es ist gekocht! Jetzt bleibt nur, unseren Artikel einfach zu servieren. Am einfachsten ist es, das Internet und soziale Netzwerke zu benutzen – die sind der schnellste Weg, um die Nachrichten in die Welt zu verbreiten. Und vor allem den Artikel nicht unterschreiben!

Die endgültige Version des Artikels über Mařena Bösartig:

Skandal in der Schule! Eine gefährliche Putzfrau rastet aus!

Zerstörung breitet sich in den Korridoren des F. X. Šalda-Gymnasiums aus. Unser Expertenteam hat gezeigt, dass die örtliche Putzfrau Frau Bösartig vorgibt, die Böden zu wischen. Aber in Wirklichkeit gießt sie Ätzmittel auf den Boden und zerstört diese schöne Schule. Im Klassenzimmer C1 haben die Chemikalien sogar schon begonnen, sichtbare Löcher in den Boden zu reißen. Wie geht es nun weiter?!

Unangenehme Dämpfe haben auch negative Auswirkungen auf die Arbeit der Schüler. Wegen ihnen können sich die Schüler nicht so gut konzentrieren und bekommen deswegen schlechte Noten. „Ich habe gemerkt, dass mit den Schülern etwas nicht stimmt. Ihre Ergebnisse begannen, sich unglaublich zu verschlechtern. Und dann habe ich eines Tages eine chemische Probe dieses schrecklichen Ätzmittels gefunden“, erzählt die örtliche Chemielehrerin Silvie Sprengstoff. Die Situation sieht sehr ernst aus. Frau Bösartig verbreitet Böses um sich herum! Wir werden euch über die weitere Entwicklung der Ereignisse informieren.

Dies ist das Ende unseres Artikels und das einzige, was ich nun tun muss, ist, euch zu danken, liebe Leser, dass ihr bis hierhin gelesen habt. Wer mehr über Fake News erfahren möchte, dem kann ich das Projekt „Choose Info“ auf jeden Fall empfehlen. Die Website www.demagog.cz ist sehr nützlich für die Überprüfung der Wahrheit von Nachrichten im politischen Bereich. Die Menschen, die diese Projekte erstellen, haben beschlossen, Desinformation zu bekämpfen! Und wie ist es bei euch? Werdet ihr euch ihnen anschließen oder lieber Delikatessen wählen, die aus den schlechtesten und korruptesten Zutaten zubereitet werden, wie die Geschichte von Frau Bösartig? Das hängt nur von euch ab!

Aneřka Brémová (sexta)

Übersetzung: Johana Pazourová (5N), Anna Duřková (6N)

PROČ JSOU ENERGIE DRAHÉ A CO SE S TÍM DÁ DĚLAT?

To, že je všechno dražší, jste možná zaznamenali. To, že to úzce souvisí s vysokou cenou elektřiny, vás možná napadlo. A teď proč se tohle celé děje a co se s tím dá dělat?

Je elektřina dražší, a když, tak o kolik?

Prvního října minulého roku stála 1 MWh elektřiny 163 eur, což je asi 4 000 korun. Devátého září 2022, o deset měsíců později, stálo stejné množství 496 eur, tedy přes 12 000 Kč, což je 300 % původní ceny.

Od 27. dubna se z Ruské federace vyváží do zemí Evropy stále méně plynu, což způsobuje, že plyn je obtížnější sehnat a je dražší. Plyn je přitom důležitá surovina s širokým využitím v průmyslu

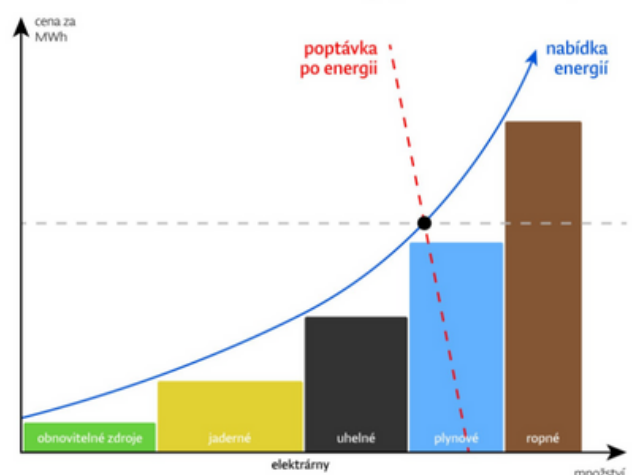
i v domácnostech, která může hodně zahýbat cenou elektřiny. V roce 2021 se 10 % veškeré elektřiny v ČR vyrobilo právě spalováním plynu. V okamžiku, kdy stoupne cena plynu, poskočí cena elektřiny vzhůru, a to z důvodu, který nemusí být na první pohled zřejmý.

Proč je elektřina dražší?

Abychom dokázali odpovědět na to, proč je elektřina dražší, pojďme rozkrýt, jak se určuje její cena. Pak snadno pochopíme, zdražuje. (Bystřejší z vás jistě tuší, že to bude souviset s plynem.)

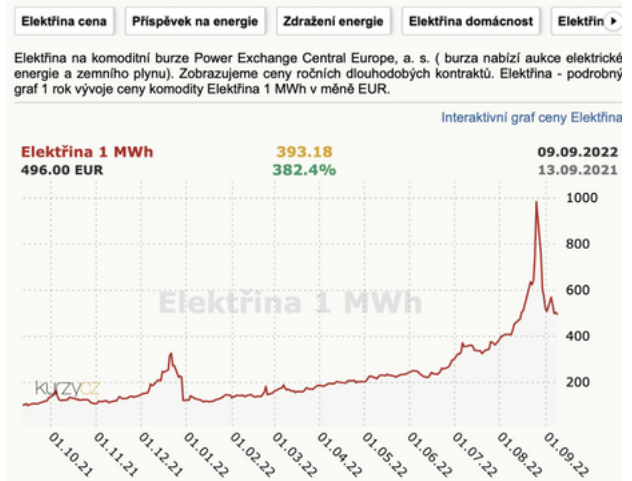
Existují různé způsoby, jak elektřinu vyrobit: obnovitelné zdroje, jaderné elektrárny, uhlí, plyn nebo ropa. Výroba elektřiny je různě drahá podle toho, které ze zdrojů na to použijeme. Obnovitelné zdroje jsou levné – nepotřebují mnoho personálu a nejsou příliš drahé na stavbu. Naopak vyrábět elektřinu z fosilních paliv je velmi nákladné – paliva jsou drahá a je nutné platit ekologické daně (tzv. emisní povolenky). Spotřebitelé v každém okamžiku spotřebovávají jiné množství energie. Protože není možné elektřinu skladovat (velká bateriová úložiště nemají prozatím dostatečnou kapacitu a jsou neuvěřitelně drahá),

Jak vzniká cena elektřiny (merit order)

Zdroj: Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research, graf je pouze ilustračním příkladem

Elektřina - ceny a grafy elektřiny, vývoj ceny elektřiny 1 MWh - 1 rok - měna EUR

zapínají a vypínají se elektrárny podle toho, kolik elektřiny je momentálně potřeba. A to tak, aby vždy běžely ty nejlevnější z nich. Cena se určuje podle nejdražšího právě zapnutého zdroje. Tedy v momentě, kdy je elektřiny potřeba opravdu hodně, poběží i ropné elektrárny, a elektřina bude tudíž hodně drahá. V tomto okamžiku také obnovitelné zdroje vydělávají hodně peněz – vyrábějí elektřinu levně, ale prodávají ji draze. Tomuto způsobu určování ceny se říká *merit order*. Takže co se stane, když se zdraží plyn? Najednou kdykoliv použijeme plynové elektrárny, cena elektřiny vyskočí nahoru. Ač se merit order může zdát nespravedlivý, dává smysl. V okamžiku, kdy je elektřina opravdu potřeba a spotřebitelé jsou ochotni zaplatit i provoz elektráren na fosilní paliva, nemají obnovitelné zdroje důvod prodávat elektřinu levněji než ostatní, protože takhle vydělají víc peněz a elektřinu stejně prodají. To, že je elektřina drahá, je tedy způsobeno především cenou plynu. Není to však jediný faktor.

Dalším je například sucho, které znesnadnilo provoz vodních a jaderných elektráren (jaderné elektrárny používají vodu na chlazení). Navíc mnoho jaderných elektráren ve Francii momentálně podstupuje údržbu, takže je nutné tam dovážet elektřinu z Německa. Navíc francouzská vláda zastropovala ceny energií, což nemotivuje domácnosti k šetření.

Zajímavost: Výroba elektřiny pomocí jádra je oproti uhlí nebo plynu velmi levná. Přestože je drahé elektrárnu postavit, její provoz je levný. Pokud by vás téma zajímalo, mohu doporučit stránky ČEZu a jejich článek Realita a mýty o jaderné energii.

Co se tedy stane, když se zdraží plyn? Najednou kdykoliv použijeme plynové elektrárny, musíme zaplatit vysokou cenu plynu, což se projeví na výsledné ceně elektřiny.

Co s tím?

Protože je plyn a elektřina dražší, zdražuje se i mnoho dalších věcí. Finanční potíže se tak začínají dotýkat i střední třídy (tedy i lidí, kteří jinak problémy s financemi nemají).

Server Aktuálně.cz uvádí: „Zvyšování cen energií od loňského podzimu způsobilo finanční potíže u 53 procent českých domácností. Problémy se netýkají jen lidí, kteří se s příjmy pohybují na hranici chudoby. Zasahují už značně i střední třídu.“

To, že lidé mají strach, zda budou mít dost peněz na zaplacení svých základních potřeb, způsobuje nestabilitu společnosti, nahrává extrémistům a dezinformátorům a všeobecně dělá zle. Pojďme se podívat na různá řešení této situace a jejich úskalí.

Vysoká cena motivuje ke vstupu na trh

Ač vysoká cena není dobrá pro společnost jako celek, motivuje podnikatele, aby začali vyrábět elektřinu – zde působí tzv. neviditelná ruka trhu. To, že bude elektřiny víc, může způsobit pokles ceny.

Evropský propojený trh s energiemi

Protože má Evropa propojený trh s energiemi, je možné vyvážet elektřinu do zahraničí a také ji odtamtud nakupovat. Znamená to, že když je někde elektřiny málo, není problém ji tam prodat a dodat – to zajišťuje stabilitu celé propojené elektrické sítě.

Finanční podpora od státu

Případ, kdy stát dává peníze těm, kteří jsou ve finančních potížích, může mít mnoho variant a podle toho bude nebo nebude fungovat. V tomto případě bude záležet komu a kolik peněz stát dá tak, aby si to mohl dovolit a zároveň aby pomoc byla dostatečná.

Zastropování

Stát může také nařídit maximální prodejní cenu elektřiny. To by zakázalo prodávat elektřinu drah. I tato varianta může a nemusí být funkční podle toho, jak bude nastavená. Pokud bude cena příliš nízká, jednak to nebude motivovat domácnosti k šetření a jednak to může způsobit, že se některé elektrárny zapnou. Elektřiny by tak bylo málo a mohlo by dojít k výpadku sítě.

Pokud by zastropování bylo nastavené tak, aby pomohlo spotřebitelům a zároveň příliš nesvazovalo ruce výrobcům, mohlo by fungovat.

Zrušení emisních povolenek

Emisní povolenky jsou povolení, která si továrna nebo elektrárna může koupit od Evropské unie. Dovoluje jim vypustit do ovzduší určité množství oxidu uhličitého. Pokud by povolenku daný provoz neměl, bylo by vypouštění CO₂ nelegální.

Díky emisním povolenkám může EU regulovat, kolik oxidu uhličitého továrny do ovzduší vypustí. V případě, že by EU dočasně zrušila systém povolenek, mohla by cena elektřiny klesnout. Na druhou stranu cena emisní povolenky tvoří příliš velkou část výsledné ceny; za každou megawatthodinu musí uhelná elektrárna zaplatit asi 70 eur.

Přestože by zrušení emisních povolenek mohlo dočasně snížit cenu elektřiny, podle Filipa Matějky a Vojtěcha Kačeny ze společnosti Second Foundation nejde o rozumný krok. V rozhovoru pro Deník N uvádí: „Cena povolenky je nyní nad 70 eur za tunu. Cena elektřiny byla 1000 za MWh a teď je asi 550. Cena by spadla o trochu, ale není to ten zásadní problém. Z dlouhodobého měřítka ale povolenky stimulují investice. Tím, že povolenka zdražovala, se v posledních letech vyplatilo stavět méněemisní elektrárny. Jejich zrušení by tuto iniciativu odebralo. Najednou by začalo být ekonomicky smysluplné stavět nějaké elektrárny na topné oleje, což je celkově hloupost. Ačkoliv ten systém rozhodně má svoje mouchy, tak dlouhodobě jsou povolenky potřeba.”

Tedy?

Tedy, když jsme si představili mnoho úskalí, které současná situace má, je čas na nějaké pozitivní vyhlídky do budoucna. Momentální cena elektřiny a plynu nejspíš není trvalá a situace je řešitelná – ekonomové z článku pro Deník N uvádí jako řešení jednak šetřit, jednak hledat nové zdroje elektřiny a také lépe řídit celý trh. V okamžiku, kdy zlevní plyn, zlevní také elektřina a situace se zlepší. Pomoci může i jaderná energie jako levný a ekologický zdroj, který si navíc může skladovat palivo na několik let dopředu.

Na závěr doufám, že z této situace vyjdeme jako silnější a chytřejší Evropa. V obtížné situaci války na Ukrajině jsme se dokázali sjednotit a zakročit se silou, která překvapila nás samotné. Upřednostnili jsme solidaritu a právo před vlastním blahobytem a stojíme si za svými hodnotami. Jako poučení ze současné situace si můžeme odnést, že je ošidné obchodovat se státy, jmenovitě Ruskem a Čínou, které mají jiné hodnoty a postoje než my (často porušují lidská práva a samostatnost jiných zemí). V dlouhodobém horizontu se to nemusí vyplatit.

Filip Novák (3.B)

ČEZ o jaderných
elektrárnách

De: ČEZ über

Atomkraftwerke

rozhovor
s ekonomy

Gespräch mit Ökonomen

merit order

emisní povolenky

Emissionserlaubnisse

WARUM SIND DIE ENERGIEEN SO TEUER UND WELCHE FOLGEN HAT ES?

Dass jetzt alles teurer ist, habt ihr wahrscheinlich bemerkt. Dass es wahrscheinlich mit dem hohen Preis der Energie zusammenhängt, ist euch vielleicht eingefallen. Warum passiert das alles und wie kann man damit umgehen?

Wird Elektrizität teurer und falls ja, um wie viel?

Im 1. September des letzten Jahres kostete 1 MWh Elektrizität 163 Euro, was ungefähr 4000 Kronen sind. Am 9. September 2022, 10 Monate später, kostete die gleiche Menge 496 Euro, also etwas über 12 000 Kronen – das sind 300 % des ursprünglichen Preises.

Seit dem 27. April führt die Russische Föderation immer weniger Gas aus, was verursacht, dass es schwieriger ist, Gas zu beschaffen und es daher teurer wird. Gas ist aber ein wichtiger Rohstoff mit breiter Nutzung in der Industrie und den Haushalten, der wirklich den Preis der Elektrizität bewegen kann. Im Jahr 2021 wurden 10 % aller Elektrizität in Tschechien durch Gasverbrennung produziert. In dem Moment, in dem der Preis von Gas steigt, springt auch der Preis der Elektrizität nach oben und das aus einem Grund, der auf den ersten Blick nicht offensichtlich sein muss.

Warum ist Elektrizität teurer?

Um zu beantworten, warum die Elektrizität teurer wird, müssen wir entschlüsseln, wie ihr Preis bestimmt wird. Dann werden wir einfacher verstehen, dass es sich verteuert. (Die Aufgeweckten unter euch werden erraten, dass es mit dem Gas zusammenhängt.)

Es existieren verschiedene Möglichkeiten, wie man Elektrizität produziert: erneuerbare Energien, Atomenergie, Kohle, Gas oder Erdöl. Die Produktion von Elektrizität ist verschieden teuer in Abhängigkeit davon, welche Quelle wir dafür benutzen. Die erneuerbaren Energien sind billig – sie brauchen nicht viel Personal und ihr Aufbau kostet auch nicht viel. Auf der anderen Seite ist das Produzieren von Elektrizität aus den fossilen Brennstoffen sehr teuer – die Brennstoffe sind teuer und es ist nötig, ökologische Steuern (so genannte Emissionserlaubnisse) zu zahlen. Die Verbraucher verbrauchen in jedem Moment andere Mengen an Energie. Weil es nicht möglich ist, die Energie zu speichern (große Batteriespeicher haben bis jetzt nicht ausreichend Kapazität und sie sind unglaublich teuer), werden die Kraftwerke danach ein- und ausgeschaltet, wie viel Elektrizität nötig ist. Und so kommt es, dass immer die billigsten von ihnen laufen. Der Preis wird nach der im Moment teuersten Quelle bestimmt. Im Moment, wenn wirklich viel Elektrizität nötig ist, laufen auch Erdölkraftwerke und darum ist dann die Elektrizität wirklich teuer. In diesem Moment verdienen auch die erneuerbaren Energien viel Geld – sie produzieren billig die Elektrizität und verkaufen sie teuer weiter. Diese Bestimmung des Preises nennt man merit order. Was passiert also, wenn das Gas teurer wird? Jederzeit, wenn wir die Gaskraftwerke benutzen, springt der Preis der Elektrizität hoch.

Obwohl merit order ungerecht aussehen mag, ergibt es Sinn. In dem Moment, wenn Elektrizität wirklich nötig ist und die Benutzer bereit sind, auch für den Betrieb der Fossilkraftwerke zu bezahlen, haben die erneuerbaren Energie keinen Grund, die Elektrizität billiger als andere zu verkaufen, weil sie so mehr Geld verdienen. Die Elektrizität verkaufen sie sowieso. Dass die Elektrizität teuer ist, wird ergo durch den Preis der Elektrizität verursacht. Es ist aber nicht der einzige Faktor.

Ein weiteres Beispiel ist die Dürre, die den Betrieb der Wasser- und Atomkraftwerke (die Atomkraftwerke benutzen Wasser für das Abkühlen) erschwert. Zusätzlich müssen viele Atomkraftwerke in Frankreich momentan instandgehalten werden, sodass es nötig ist, dort die Elektrizität aus Deutschland zu importieren. Überdies erteilte die Bundesregierung auf die Elektrizität eine Preisobergrenze, was die Haushalte nicht zum Sparen motiviert.

Interessantes Wissen: Die Produktion der Elektrizität mithilfe eines Atomkerns ist immer im Vergleich zur Energie mithilfe Kohle oder Gas sehr billig. Obwohl es teuer ist, die Kraftwerke zu bauen, ist ihr Betrieb billig. Falls euch dieses Thema interessiert, empfehle ich euch die Internetseite von ČEZ und den Artikel „Realita a mýty o jaderné energii“.

Was passiert also, falls sich das Gas verteuert? Plötzlich, wenn wir die Gaskraftwerke benutzen, müssen wir hohe Gaspreise bezahlen, was sich in dem resultierenden Preis äußert.

Welche Folgen?

Weil der Preis des Gases und der Elektrizität teurer geworden ist, verteuern sich auch viele andere Sachen. Finanzprobleme berühren dann auch die Mittelklasse (also Leute, die normalerweise keine finanziellen Probleme haben).

Server Aktuálně.cz führt an: „Die Verteuierung der Preise der Energien seit dem letzten Herbst verursachte Probleme bei 53 Prozent der tschechischen Haushalte. Die Probleme betreffen nicht nur die Leute, die an der Grenze zur Armut leben, sondern auch beträchtlich die Mittelklasse.“

Wenn die Menschen Angst haben, ob sie genug Geld für die Bezahlung ihrer primären Bedürfnisse haben, folgt das zu einer Instabilität der Gesellschaft, spielt den Extremisten und Desinformatoren zu und allgemein macht das Böse. Lass uns die verschiedenen Lösungen dieser Situation und ihre Schwierigkeiten ansehen.

Hoher Preis motiviert zum Eintritt in den Markt

Obwohl der hohe Preis schlecht für die Gesellschaft als Gesamtheit ist, motiviert er die Unternehmer, damit anzufangen, Elektrizität herzustellen- hier wirkt die sogenannte unsichtbare Hand des Marktes. Wenn eine größere Menge Elektrizität angeboten wird, könnte das den Abfall des Preises verursachen.

Europäer verknüpften Markt mit den Energien

Dank des verknüpften Marktes mit den Energien in Europa ist es möglich, die Elektrizität ins Ausland zu exportieren und sie von dorthier auch einzukaufen. Das bedeutet, wenn es irgendwo zu wenig Elektrizität gibt, ist das kein Problem, sie dorthin zu verkaufen und zu liefern - das sichert die Stabilität des gesamten verknüpften Elektrizitätsnetzes.

Finanzielle Stütze vom Staat

Ob die finanzielle Stütze vom Staat funktionieren wird, hängt vor allem davon ab, wie sie eingestellt wird. Je mehr Geld der Staat für sie ausgibt und je besser die Mittel verteilt sind, desto effektiver wird die Hilfe.

Einstellen der Obergrenze

Der Staat kann auch den maximalen Verkaufspreis befehlen. Das würde verbieten, die Elektrizität teurer zu verkaufen. Auch diese Variante kann, aber muss nicht funktional sein, je nachdem wie sie eingestellt würde. Falls der Preis sehr niedrig sein wird, werden die Haushalte einerseits nicht zum Sparen motiviert, andererseits kann dadurch entstehen, dass es ungünstig wäre, einige Kraftwerke einzuschalten. Dann würde sehr wenig Elektrizität vorhanden sein und das könnte zum Ausfall des Netzes führen. Wenn die Obergrenze so eingestellt würde, dass sie den Verbrauchern helfen und gleichzeitig den Herstellern die Hände nicht zu sehr binden würde, könnte sie funktionieren.

Abschaffung der Emissionserlaubnisse

Die Emissionserlaubnisse sind Erlaubnisse, die die Fabriken oder Kraftwerke von der Europäischen Union einkaufen können. Sie gestatten ihnen, in der Luft eine bestimmte Menge Kohlenstoffdioxid auszulassen. Falls der gegebene Betrieb die Erlaubnis nicht haben würde, wäre die Auslassung des CO₂ illegal.

Dank der Emissionserlaubnisse kann die EU regulieren, wie viel CO₂ die Fabriken in die Luft auslassen. Wenn die EU zeitweilig das System der Erlaubnisse abschaffen würde, könnte der Preis der Elektrizität sinken. Andererseits bildet der Preis der Emissionserlaubnis keinen größeren Teil des Endpreises; für jede Megawattstunde muss das Kohlekraftwerk ungefähr 70 Euro bezahlen. Obwohl die Abschaffung der Emissionserlaubnisse zeitweilig den Preis der Elektrizität verkleinern könnte, meinen Filip Matějka und Vojtěch Kačena aus der Gemeinschaft Second Foundation, dass es sich um einen unvernünftigen Schritt handelt. In einem Interview für Deník N geben sie an: Der Preis der Erlaubnis ist derzeit über 70 Euro für die Tonne. Der Preis der Elektrizität war 1000 Euro pro MWh und heute sind es zirka 550 Euro. Der Preis würde fallen, aber das ist nicht das grundsätzliche Problem. Auf langfristige Sicht stimulieren aber die Erlaubnisse die Investitionen. Infolge dessen, dass die Erlaubnisse verteuert werden, hat es sich gelohnt, in den letzten Jahren Kraftwerke mit weniger Emissionen zu bauen. Durch die Abschaffung würde diese Initiativität abnehmen. Plötzlich wäre es ökonomisch sinnvoller, irgendwelche Kraftwerke für Heizöl zu bauen, was insgesamt Blödsinn ist. Obwohl das System bestimmt seine Tücken hat, sind die Erlaubnisse langfristig nötig.

Also?

Jetzt, wenn wir viele Schwierigkeiten, die die gegenwärtige Situation hat, verstanden haben, ist es Zeit für einige positive Aussichten in die Zukunft. Der momentane Preis der Elektrizität und des Gases ist wahrscheinlich nicht dauerhaft und die Situation ist lösbar – die Ökonomen aus dem Artikel für Deník N empfehlen als Lösung einerseits Sparen, andererseits neue Ressourcen der Elektrizität zu finden und allgemein den ganzen Markt besser zu leiten. In dem Moment, wenn das Gas verbilligt wird, wird auch die Elektrizität billiger und die Situation verbessert sich. Dabei kann auch die Kernkraft als billige und ökologische Ressource helfen, die noch zusätzlich den Brennstoff für einige Jahre in der Zukunft speichern kann.

Zum Schluss glaube ich, dass wir aus dieser Situation als stärkeres und klügeres Europa herausgehen. In der schwierigen Situation des Krieges in der Ukraine haben wir bewältigt, uns zu vereinigen und sind mit der Stärke eingegriffen, die uns selbst überrascht hat. Wir haben die Solidarität und das Recht vor unserem eigenen Wohlstand bevorzugt und stehen hinter unseren Werten. Als Lehre aus der heutigen Situation können wir annehmen, dass es trügerisch ist, mit den Staaten zu handeln, namentlich Russland und China, die andere Werte und Ansichten als wir haben (sie verstoßen oft gegen die Menschenrechte und die Eigenständigkeit der anderen Länder). Im langfristigen Horizont müsste es sich nicht lohnen.

Weitere Informationen zu QR-Codes im tschechischen Teil des Artikels.

Filip Novák (3.B),

Übersetzung: Alžběta Hrušová (5.N), Markéta Sklenářová (5.N)

SMRTHOLKA

Lucie Faulerová, mladá nadějná česká spisovatelka, si na sebe ušila bič v podobě velmi úspěšné a jak diváky, tak veřejnou společností oceňované prvotiny Lapači prachu. Výzvy dostát předešlému úspěchu se ale zhostila s grácií i ve své další knize a svému prvnímu románu se více než vyrovnala.

Smrtholka, krátký román s neobvyklým, trochu morbidním příběhem, je vyprávěn z pohledu mladé Máry. Její vnitřní dialog přetéká pocity a emocemi a zároveň nabízí dechberoucí nadhled okořeněný hrstmi cynismu a ironie. Proud útržkovitých vzpomínek z hrdinčina života, jejích úvah, trefných postřehů a nahodilých faktů o sebevraždě je současně poháněn i rozbíjen silnou rytmizací textu.

Máry sedí ve vlaku. Za pravidelných úderů železných kol o železniční pražce si vybavuje silné okamžiky ze svého dosavadního života. Její minulý, neposkvrněný život a s ním i okolní krajina se vlévá do vlakového kupé, v němž sedí už jako „životem zjizvená“ dívka, jež neví, kam se poděla její dětská bezstarostnost, kam zmizela bývalá vřelá rodinná láska a jestli má vůbec smysl pokračovat...

S přibývajícími stránkami se chaoticky naservírované fragmenty Márina života postupně slepují ve větší celky a čtenář pozná nejdříve její sestru Madlu, později i bratra Adama, jejich rodiče i Marii samotnou. Nahlédne do jejich vesnice, venkovských tradic i do sokolovny, v níž se pořádají rozličné ezoterické akce.

Leitmotivem Smrtholky je patrně smrt, přesněji sebevražda. Máry je sebevraždou posedlá. Tato děsivá fascinace se projevuje hned na začátku, kdy se hrdinka dozví o dívce, jež si lehla v pražském metru na koleje. Snaží se přijít na to, co ji k tomu vedlo. Zda tam dlouho stála a odhodlávala se, nebo to chtěla mít rychle za sebou. Jak to zvládla provést, aniž by ji kdo spatřil. A co se jí v hlavě honilo, když se blížilo metro...

Analogií celého příběhu je masopustní slavnost, kterou Máry zažila jako malá. Slámová Morana unášená proudem vesničanů vzbudila v Máry ochranářský pud. Proč vidíme Moranu (smrt) jako něco odporného, co je nejlepší hodit do řeky a následně (pro jistotu) ještě ukamenovat? Za podobných úvah osmiletá Máry v noci, v poněkud horečnatém amoku a ve snaze ukrýt ji do bezpečí, odtáhne Moranu do lesa. Tato hrdinná a trochu směšná akce se ale náhle zvrhne v hororovou povídku. Od té doby jako by bohyně smrti Máry sledovala na každém kroku, jako by jí výhružně dýchala za krk.

Jedná se o silný příběh o vině a odpuštění, o nesmyslnosti každodenního stereotypního života a o vůli nevzdávat se a jít dál navzdory všem překážkám a přízrakům. Příběh o zásadních rozhodnutích a činech, jež nikdy nelze vzít zpět. Smrt, utrpení, sebepoškozování, úzkost, smutek, beznaděj a bezradnost jsou částečně vykompenzovány ironickým, až groteskním humorem a vroucími vztahy stále alespoň částečně fungujícími v polorozpadlé rodině.

Smrtholka je jak jazykově, tak stylisticky výborná próza s originální myšlenkou i kompozicí, jež na méně než dvou stech stranách zprostředkovává nejen promyšlenou dějovou linku, ale i spoustu zamyšleníhodných úvah a otázek, jež jste si nejspíše nikdy nepoložili. Pokud si tuto knihu nepřečtete, pravděpodobně si je ani nikdy nepoložíte.

Agáta Šimáčková (oktáva)

TIPY NA KNÍŽKY

Enola Holmesová: Případ pohřešovaného markýze

Autor: Nancy Springerová

Pokud vás bavily případy Sherlocka Holmese, záhady, které řeší jeho sestra Enola, vás určitě zaujmou také. Příběh se odehrává v Londýně koncem devatenáctého století. Enola je sebevědomá mladá dívka, která si nenechá do ničeho mluvit. Právě její tvrdohlavost ji zavede na místo, kde za neznámých okolností zmizel šlechtic, a jejím posláním je ho najít. Navíc Enola řeší i osobní trable, což jí práci komplikuje. Příběhu nechybí napětí, rychlé tempo a spousta zajímavých zvratů. Navíc jsou už přeložené i další díly a natáčí se druhý film na Netflix. Co víc si od historické detektivky přát? 😊

Kostičas

Autor: Samantha Shannonová

Napadlo vás někdy, jak by vypadal alternativní Londýn v roce 2059? Pokud ano, nenechte si ujít příběh z londýnského kriminálního podsvětí s názvem Kostičas. Hlavní hrdinka je devatenáctiletá Paige, která páchá velezradu už jen tím, že dýchá. Důvod, proč tomu tak je, je jasný. Narodila se totiž se schopností číst myšlenky, jenže ve špatné době, a Strážce s ní proto má svoje plány...

Této knize nechybí dávka sci-fi i fantasy, úžasně vymyšlená zápleтка a prostředí. Tento podzim vychází již čtvrtý díl s názvem Když spadne maska.

Káťa Záklasníková (kvinta)

PODZIMNÍ SVAČINKA

Máš doma přebytek jablek a hrušek? Nebo tě honí mlsná a nevíš, co si dát? Pak je pro tebe tohle smoothie s vůní skořice to pravé!

Na 2 porce potřebuješ:

- 1 velké jablko
- 2 menší hrušky
- 400 ml mléka
- mletou skořicí

Postup:

1. Omytá jablka a hrušky pokrájej na menší kousky, aby se ti dobře vešly do mixéru*.
2. Mléko rozmixuj spolu s kousky ovoce.
3. Nápoj přelij do sklenice a libovolně ozdob skořicí.
4. Pořádně si vychutnej svou svačinku.

*Doporučuji použít výkonný mixér. Obyčejný mixér to sice zvládne také, ale vznikne pouze poněkud hrudkovitá kaše, ne hladké smoothie.

Lucie Šípková (kvinta)

ROZHOVOR S DANIELEM MATEJČOU

Sedmnáctiletý houslista Daniel Matejča v minulosti studoval na německém oddělení Gymnázia F. X. Šaldy v Liberci. Nyní je od roku 2021 žákem prof. Ivana Štrause na pražské HAMU. Kromě hry na housle ve volném čase jezdí na skateboardu a rád chodí do přírody. V roce 2021 vyhrál mezinárodní soutěž Virtuosos V4, a o rok později zvítězil prestižní mezinárodní soutěž Eurovision Young Musicians.

Proč sis vybral německé gymnázium?

Německé gymnázium bylo v kolektivu vždycky velmi chválené, tenkrát jsem byl neskutečně nadšený, když jsem přijímací zkoušku složil. Jazyky jsou v tomhle povolání nesmírně důležité.

Kdo byl tvůj oblíbený učitel?

Všichni učitelé jsou skvělí. Paní Blažková mi vždy neskutečně pomáhala ve všem, kde to šlo, byla skvělá třídní učitelka a všichni jsme jí měli moc rádi. Nejvíc času jsem na hodinách trávil taky s paní Šípovou, která nám potom vlastně strašně vždycky chyběla.

Když jsi měl volnou hodinu, kde jsi nejraději trávil čas?

Vždycky si zalezu v atriu do kouta a poslouchám hudbu, nebo si o ní něco čtu. Působím tím občas trochu jako outsider, ale pro mě je to činnost, díky které se uzavřu tak trochu do sebe a odreaguju se na maximum.

Hraješ raději na housle, nebo na klavír?

Na housle hraju hudbu klasickou, u klavíru odpočívám u jazzových harmonií. Dnes bych se neobešel asi ani bez jednoho. Jazz mi ještě doplňuje vibrafon, ale ten bohužel není na každém rohu, zatímco housle mám furt s sebou a klavír je všude.

Máš raději hory, nebo moře?

Pro mě má otázka hory/moře naprosto jasnou odpověď, samozřejmě hory. Já nikdy nebyl moc na povalečky u moře. Jenom voda a písek. Jednou za čas je to fajn, ale kdybych měl vybírat dovolenou mezi pláží na Maledivách a týdenním přechodem po Alpách tak jedu rozhodně do Alp.

Jak dlouho hraješ na housle?

Na housle jsem začal hrát ve čtyřech letech.

Jsi introvert, nebo extrovert?

Abych mohl naplnit svůj extrovertní potenciál, musím být mezi lidmi, které už alespoň nějakou dobu znám. Jakmile jsem v kompletně novém kolektivu tak o mně nikdo moc neuslyší. To se naštěstí neprojevuje, když jsem na pódiu, tam jsem ve vlastní bublině.

Máš nějaké plány, až odmaturuješ?

Pro mě se toho po maturitě moc nezmění, tím že studuju HAMU, pro mě automaticky studium pokračuje dále a budu se moci věnovat tomu, co miluju, na 100 %.

Jaký je tvůj vztah k ostatnímu umění a k výtvarce?

Jsem blázen naprosto do všech umění. Kromě hudby také do malby. Hudba se s malbou totiž velmi úzce spjata a většina muzikantů by na tuto otázku odpověděla to samé. Snažím se navštívit kdekou zajímavou výstavu, ať už mě to stojí cokoliv. Mezi má oblíbená období patří impresionismus, expresionismus a surrealismus. Novodobé obrazy jsou také občas zajímavé, ale většinou už to tolik neocení. Znáám ale spoustu novodobých vynikajících malířů, u nichž se těším na každý nový obraz. Například Carlos San Millan. Toho znám z Instagramu a maluje v podstatě novodobě impresionistické malby. Úchvatná díla.

Co rád děláš ve volném čase?

Moc volného času nemám, ale když se nějaký najde, tak jdeme s kamarády do skateparku jezdit na skatu, jdu do přírody anebo vymýšlím nové hlouposti na klavíru.

Máš nějaké oblíbené místo v Liberci?

Celý Liberec je nádherné místo, jen musí člověk najít ta zákoutí, která žádné jiné město v ČR nemá.

Jaké je tvoje oblíbené jídlo?

Miluju českou kuchyni. Moc. Svíčková je můj favorit, nic originálnějšího, ale nikdy toho jídla nemám dost.

Kdybys měl posledních 24 hodin života, co bys určitě chtěl stihnout?

Ve svých posledních 24 hodinách bych byl s lidmi, které mám rád. Takhle by měl podle mě odpovědět každý.

Moc děkujeme za rozhovor!

Káťa Záklasníková, Amálie Tůmová (kvinta)

INTERVIEW

Interview mit Daniel Matejča

Der siebzehnjährige Geigenspieler Daniel Matejča hat in der Vergangenheit die deutsche Abteilung unseres Gymnasiums F. X. Šaldy besucht. Seit dem Jahr 2021 ist er ein Schüler des Professors Ivan Štraus an der Prager HAMU. Außer Geige spielen, fährt er gern Skateboard und geht auch gerne in der Natur spazieren. Im Jahr 2021 hat er den internationalen Wettbewerb Virtuosos V4 gewonnen und ein Jahr später hat er auch den Prestigewettbewerb Eurovision Young Musicians gewonnen.

Warum hast du das deutsche Gymnasium gewählt?

Das deutsche Gymnasium war berühmt dafür, dass dort immer ein gutes Kollektiv ist. Als ich die Aufnahmeprüfung geschafft habe, war ich sehr begeistert, weil in diesem Beruf Sprachen sehr wichtig sind.

Wer war dein Lieblingslehrer?

Alle Lehrer sind großartig. Frau Blažková hat mir immer mit allem geholfen, sie war eine wunderbare Klassenlehrerin und wir alle mochten sie sehr. Die meiste Zeit in den Stunden habe ich auch mit Frau Šípová verbracht, die vermissten wir dann alle, als wir sie nicht mehr hatten.

Sobald du eine freie Stunde hattest, wo hast du diese verbracht?

Ich habe mich immer im Atrium versteckt und habe Musik gehört oder über sie gelesen. Ich wirkte irgendwie wie ein Outsider, aber für mich ist Musik hören eine Aktivität, die mich ganz gefangen nimmt und Dank dieser ich mich ausruhen kann.

Hast du irgendwelche Pläne nach dem Abitur?

Für mich ändert sich nicht viel danach, weil ich schon an der HAMU studiere, und nach dem Abitur werde ich mein Studium fortsetzen und ich werde mich auch all den Sachen widmen, die ich liebe.

Spielst du lieber Geige oder Klavier?

Wenn ich Geige spiele, spiele ich klassische Musik, aber mit dem Klavier genieße ich die Jazz-Harmonien. Heutzutage kann ich nicht ohne beide existieren. Ich spiele noch ein Vibrafon, aber das gibt es nicht an jeder Ecke, aber die Geige habe ich immer mit und Klaviere gibt es überall.

Hast du lieber Berge oder das Meer?

Für mich gibt es auf diese Frage eine ganz eindeutige Antwort - natürlich die Berge. Ich war nie ein Mensch, der am Strand liegen würde. Nur Wasser und Sand. Ab und zu ist es ok, aber wenn ich zwischen einem Strand auf den Malediven und einem wochenlangen Ausflug in den Alpen wählen müsste, dann würde ich jedenfalls in die Alpen fahren.

Bist du introvertiert oder extrovertiert?

Um mein extrovertiertes Potenzial zu füllen, muss ich unter Menschen sein, die ich mindestens eine Weile kenne. Und wenn ich im Gegensatz dazu in einer ganz neuen Menschengruppe bin, dann ist von mir nicht viel zu hören. Glücklicherweise merkt man das nicht, wenn ich auf der Bühne bin, da bin ich in meiner eigenen Welt.

Wie lange spielst du Geige?

Ich habe mit vier angefangen, Geige zu spielen.

Welche Beziehung hast du zu anderer Kunst?

Ich bin verrückt nach allen Kunstrichtungen. Außer Musik auch nach Malerei. Die Musik ist nämlich mit Malerei sehr eng verbunden und die meisten Musikanten würden auf diese Frage dasselbe antworten. Ich bemühe mich darum, jede interessante Ausstellung zu besuchen, was auch immer es mich kostet. Zu meinen Lieblingskunstepochen gehören Impressionismus, Expressionismus und Surrealismus. Moderne Bilder sind ab und zu auch interessant, aber meistens schätze ich das nicht mehr so sehr. Ich kenne aber viele hervorragende moderne Maler, bei denen ich mich jedes Mal auf ein neues Bild freue, z.B. Carlos San Millan. Den kenne ich aus Instagram und er malt im Grunde neuzeitlich Impressionismus-Bilder. Entzückende Werke.

Was machst du gerne in deiner Freizeit?

Ich habe nicht viel Freizeit, aber wenn ich welche finde, gehe ich mit meinen Freunden in den Skatepark Skateboard fahren, oder ich gehe in die Natur oder komponiere kleine Luststücke am Klavier.

Hast du einen Lieblingsort in Liberec?

Die ganze Stadt ist ein wunderschöner Ort, man muss nur die Winkel finden, die keine andere Stadt in Tschechien hat.

Was ist dein Lieblingsessen?

Ich liebe Böhmisches Küche. Sehr. Der Lendenbraten ist mein Favorit. Nichts Originelles, aber ich habe nie genug von diesem Essen.

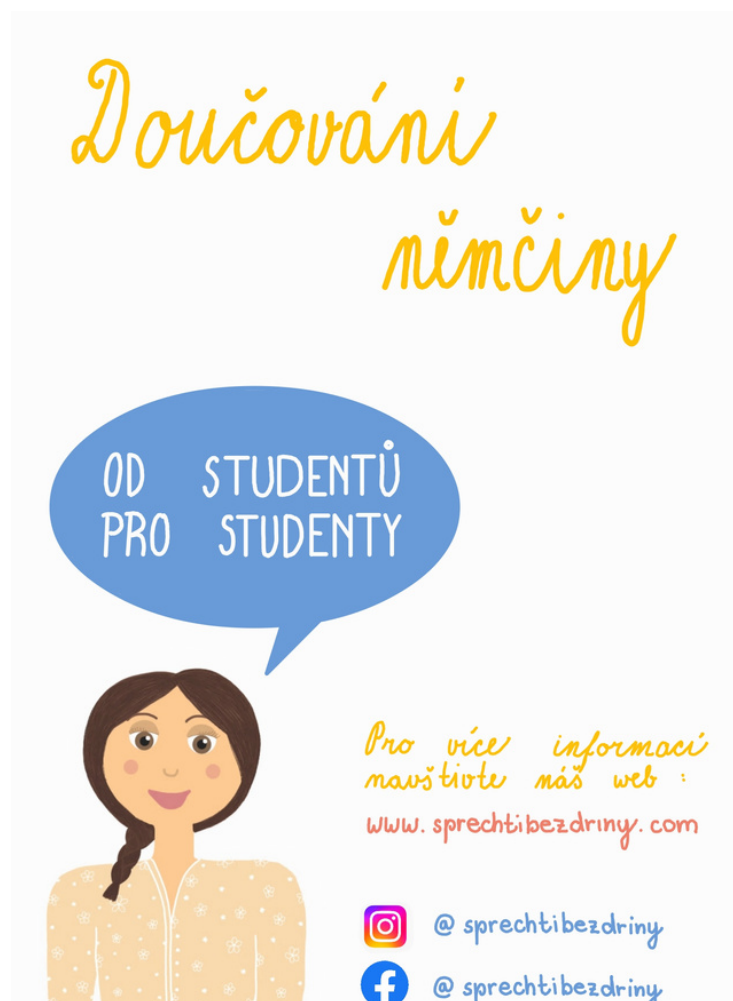
Wenn du nur noch 24 Stunden leben würdest, was möchtest du bestimmt schaffen?

In meinen letzten Stunden wäre ich bei den Menschen, die ich mag. So sollte meiner Meinung nach jeder antworten.

Vielen Dank für das Interview!

Káťa Záklasníková, Amálie Tůmová (kvinta)

Übersetzung: Zuzana Bihary (5N), Štěpán Dvořák (2N)

*Doučování
němčiny*

OD STUDENTŮ
PRO STUDENTY

Pro více informací
navštivte náš web :
www.sprechtibezdriny.com

 @sprechtibezdriny
 @sprechtibezdriny

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování patří vám všem, kteří jste dočetli až sem, redaktorům Šaldovin, našim překladatelům, profesorce Štěpánce Fantové a profesoru Romeu Henrichovi za korekturu a Adamovi Bitmanovi za editaci. Dále také děkujeme Sofii Munzarové za ztvárnění obálky.

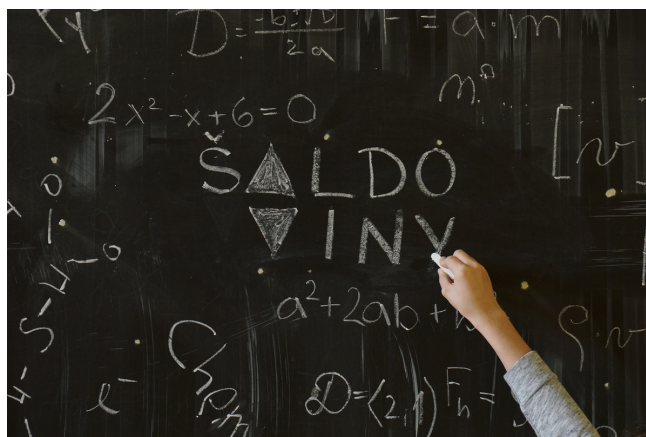
Jakékoliv připomínky, dotazy, nápady i zpětná vazba jsou vítány!

Kontaktujte nás prostřednictvím naší facebookové stránky (Šaldoviny), instagramu (fx_saldoviny), emailové adresy (redakce@saldoviny.cz) nebo webu (www.saldoviny.cz).

Mnoho nadhledu do této nejisté doby vám přeje redakce Šaldovin

Instagram

DIE DANKSAGUNG

Die Danksagung gehört allen, die es bis hier gelesen haben, den Redakteuren, unseren Übersetzern, der Frau Fantová und Herrn Henrich für die Korrektur und Adam Bitman für die Editierung. Weiter möchten wir uns auch bei Sofie Munzarová für die Darstellung des Umschlags bedanken.

Alle Anmerkungen, Fragen, Ideen und Rückmeldungen sind erwünscht!

Bitte kontaktiert uns durch die Facebook Seite (Šaldoviny), Instagram (fx_saldoviny), Mail (redakce@saldoviny.cz) oder Webseite (www.saldoviny.cz).

Viele Kräfte in diese unsichere wünscht euch die Redaktion Šaldoviny.

Informace jsou jako sekera bez přičetného majitele. Dá se s nimi dělat cokoli. - Petr Hruža